

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. I. 20.133/2011/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN

A Debreceni Ítéltábla a Dr. L. Gy. ügyvéd eseti gondnok (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a Dr. Kiss Ágnes ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű, II. rendű felperes neve (címe) II. rendű, a személyesen eljáró III.rendű alperes neve (címe) III. rendű, IV. rendű alperes neve (címe) IV. rendű és V.rendű alperes neve (címe) V. rendű alperesek ellen, szerződés érvénytelenségének megállapítása és tartási szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakítása iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2010. október 13. napján meghozott 8. P. 20.261/2010/12. számú ítélete ellen az I. és II. rendű alperesek részéről 15. sorszámon, a felperes részéről 16. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban a 2011. június 9-én megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az Államnak - a Bírósági Gazdasági Hivatal külön felhívására - 31 300 (Harmincegyezer-háromszáz) Ft előlegezett szakértői díjat.

A perrel felmerült másodfokú költségeiket a felek maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s:

Az elsőfokú bíróság által megállapított - a fellebbezések elbírálása szempontjából lényeges - tényállás szerint a felperes és az I. rendű alperes testvérek, a II. rendű alperes és néhai Sz. A. gyermekei. Néhai Sz. A. (a felperes és I. rendű alperes édesapja) a **"x"-i "x"1"** helyrajzi számú,..... szám alatti házasingatlanon fennálló 1/1 tulajdonjogát 1983. december 2-i keltezésű ajándékozási szerződéssel felperesnek ajándékozta azzal a kikötéssel, hogy az ingatlan értékét a megajándékozottat megillető örökrészbe be kell számítani. Az ajándékozást követően a felperes életvitelszerűen a szám alatti házasingatlanban élt.

Ezt az ingatlant az 1997. szeptember 22. napján aláírt - és **Dr. I. J.** ügyvéd által készített - adásvételi szerződéssel a felperes eladta **néhai L. A. "x"-i** lakosnak 800 000 Ft vételárért, a szerződés aláírásával elismerve azt is, hogy a teljes vételárat a szerződés dátumaként

szereplő napon hiánytalanul átvette. **Néhai L. A.** pedig az 1999. augusztus 9-én aláírt - és Dr. V. M. ügyvéd által készített - adásvételi szerződéssel szintén 800 000 Ft vételárért a jelen per I. rendű alperesének eladta. Az utóbbi adásvételi szerződés alapján az ingatlan-nyilvántartásba az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonjoga került bejegyzésre, 1999. augusztus 25-én, a 37.276/1999.08.12. számú egyszerűsített földhivatali határozattal.

A felperes és az I. rendű alperes apja, a II. rendű alperes különélő házastársa, néhai Sz. A. 2004. március 1-jén végintézkedés hátrahagyása nélkül meghalt.

A felperes és az I. rendű alperes, mint az örökhagyó kizárólagos törvényes örökösei osztályos egyezséget kötöttek **Dr. M. M-né "y-i"** közjegyző előtt a 3218/Kjő.289/2004. lajstromszám alatt folyamatban volt hagyatéki eljárásban a 2005. november 11-én tartott folytatólagos hagyatéki tárgyaláson. E szerint az örökösök kölcsönösen egybehangzón megállapodtak, hogy az örökhagyó valamennyi ingatlanát az I. rendű alperes öröklí meg, aki ennek fejében vállalja, hogy testvérét, a felperest betegségében ápolja, gondozza. Megállapodtak, hogy az örökhagyó hagyatékát képező kincstári takarékjegyeket és kárpótlási jegyeket a felperes öröklí meg kizárólag. Az örökösök a túlélő házastárs kérelmére hozzájárultak az özvegyi haszonélvezeti jog megállapításához az ingatlanok vonatkozásában.

Az örökösök között létrejött osztályos egyezség alapján a közjegyző a 3218/Kjő.289/2004/6. számú hagyatékátadó végzéssel a hagyatéki ingatlanleltár 1-8. pontjában megjelölt ingatlanokat a túlélő házastárs özvegyi haszonélvezeti jogával terheltlen teljes egészében az I. rendű alperes részére, az ingóleltár 1-2. pontjában megjelölt kincstári takarékjegyeket és 126 000 Ft névértékű kárpótlási jegyet özvegyi jogtól mentesen teljes egészében a felperes részére adta át. A felek a végzéssel szembeni fellebbezési jogukról lemondtak, a közjegyző ezért megállapította, hogy a hagyatékátadó végzés 2005. november 11. napján jogerőre emelkedett.

A felperes 2006. szeptember 13-án külön-külön benyújtott keresetet terjesztett elő a Városi Bíróságnál az I. rendű alperes ellen. Arra hivatkozással, hogy az okiraton nem az ő aláírása szerepel és nem is volt tudomása arról, hogy a tulajdonát képező ingatlant adásvétel útján értékesítették, az 1997. szeptember 22-i adásvételi szerződés érvénytelenségének, és arra tekintettel az 1999. augusztus 9-i adásvételi szerződés érvénytelenségének is a megállapítását kérte. A második keresetében pedig közjegyzői okiratba foglalt „tartási szerződés megszüntetését” és a hagyatéki leltárban szereplő ingatlanok tekintetében 1/2 tulajdoni illetőségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy az I. rendű alperes és házastársa tartási-gondozási kötelezettségüknek nem tett eleget. A Városi Bíróság a felperes által előtte indult két pert egyesítette, majd a kereset felemelése folytán az 5 000 000 Ft feletti pertárgyértékre tekintettel jogerős végzésével a keresetlevelet a hatáskörrel rendelkező Megyei Bírósághoz áttette.

A Megyei Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) előtt folytatódott eljárásban a felperes a keresetét többször módosította. Végleges - **néhai L. A.** jogutódjaira is kiterjesztett - kereseti kérelme egyrészt az volt, hogy a bíróság állapítsa meg; az 1997.

szeptember 22. napján kelt adásvételi szerződés nem létező, mert azt a felperes nem írta alá. Ennek hiányában a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, egyrészt amiatt, hogy a felperes akarata nem irányult az ingatlan tulajdonjogának átruházására, és a szerződés a felperes megtévesztésével jött létre. Hivatkozott arra is, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütközőként semmis. Az 1997. szeptember 22-i szerződés érvénytelenségére tekintettel a felperes kérte az 1999. augusztus 9-i adásvételi szerződés érvénytelenségének a megállapítását is. A 3218/Kjő.289/2004. számon folyt hagyatéki eljárásban **Dr. M. M-né** közjegyző előtt kötött osztályos egyezséget a felperes megtámadta, arra hivatkozással, hogy azt csak azért kötötte meg, mert az I. rendű alperes megfenyegette. Arra hivatkozva, hogy az osztályos egyezségbe foglaltan a felperes és az I. rendű alperes között érvényes tartási szerződés jött létre, de az I. rendű alperes és házastársa az abban vállalt tartás, gondozás nyújtása iránti kötelezettségüknek nem tettek eleget, kérte a tartási szerződésnek életjáradéki szerződéssé való átalakítását akként, hogy az I. és II. rendű alperesek havi 65 000 Ft járadékot fizessenek a részére.

Az alperesek az érdemi ellenkérelmükben a felperes valamennyi keresetének az elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság - a bizonyítási eljárást követően - 8. P. 20.261/2010/12. számon meghozott ítéletében kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 2006. szeptember 15. napjától számított 2 291 191 Ft tőkeösszeget lejárt járadék címén, 2010. október 15. napjától pedig minden hónap 10. napjáig előre esedékesen havi 46 759 Ft összegű életjáradékot.

A felperes keresetét ezt meghaladóan elutasította, és kötelezte az I. rendű alperest, hogy az államnak külön felhívásra az APEH Illetékefőosztály útján térítsen meg 561 100 Ft le nem rótt illetéket. A továbbiakban úgy rendelkezett, hogy a perrel felmerült költségeiket egyebekben a felek maguk viselik.

A szerződés létre nem jöttének, illetőleg érvénytelenségének megállapítása iránti kereset elutasítását a következőkkel indokolta:

A perben kirendelt **P. I.** igazságügyi írásszakértői véleménye alapján megállapította, hogy a földhivatali bejegyzés alapjául szolgált 1997. szeptember 22-i keltezésű adásvételi szerződést eladóként kétséget kizáróan a felperes írta alá, ezáltal a..... szám alatti ingatlanra a szerződés közte és **L. A.** között létrejött. A létrejött szerződés érvénytelenségét a Ptk. 17. § (1) bekezdésében szabályozott okból (a gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen vagy ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljes hiányában lévő személy jognyilatkozata) nem találta megállapíthatónak. Az ítélet indokolásában ezzel összefüggésben kifejtettek szerint a felperesre vonatkozó, a perben rendelkezésre álló orvosszakértői vélemények [így az elsőfokú bíróság kirendelésére **dr. M. K.** igazságügyi elme-orvosszakértő által 2009. március 31-én készített (12. sorszám)]; a felperes feljelentése alapján az I. rendű alperes ellen a ... Rendőrkapitányságnál indult büntetőeljárásban beszerezett, 2006. november 7-én készült igazságügyi elme-orvosszakértői vélemény (... Városi Bíróság P. 20.560/2006/7. szám), **dr. M. K.** igazságügyi elme-orvosszakértő (ugyanitt 13. sorszám alatt található) szakértői véleménye, illetőleg a felperes a Városi Bíróságnál 4. P. 20.204/1996. számon folyt házassági

bontóperében beszerzett, a felperes ideggyógyász kezelőorvosa, **dr. V. M.** által 1997. április 17-én készített pszichológus szakértői vélemény] nem adnak alapot arra, hogy az 1997. szeptember 22-én az adásvételi szerződés létrejötté időpontjában a felperesnek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljes hiányzott volna. A belátási képesség korlátozott volta megállapítható ugyan, az azonban - gondnokság alá helyezés nélkül - nem vonja maga után a Ptk. 17. § (2) bekezdésében írt semmisség jogkövetkezményét.

A perbeli szerződéseket - a Legfelsőbb Bíróság következetes gyakorlata szerinti szempontok alapján vizsgálva - nem találta nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközőnek sem. Az elsőfokú bíróság szerint az a körülmény, hogy az ügyletek sorozata azt a célt szolgálta; az I. rendű alperes az ingatlan tulajdonjogát megszerezze, önmagában még valós volta esetén sem eredményezi a szerződések jó erkölcsbe ütközését. A felperes pedig nem tudott olyan egyéb okot vagy körülményt megjelölni, amely a szerződések semmisségének a Ptk. 201. § (2) bekezdése alapján történő megállapítására alapul szolgálhattak volna bizonyítottságuk esetén.

A Ptk. 210. §-ának (1) és (4) bekezdése alapján előterjesztett kereseti kérelmeket a Ptk. 236. §-ának (1) bekezdésében foglalt megtámadási határidő nyilvánvaló elmulasztása és amiatt találta alaptalannak, hogy a perben tett nyilatkozatai során megjelölni sem tudta a felperes, hogy a megtévesztése milyen vonatkozásban áll fenn a szerződéskötések alkalmával.

A keresetnek részben helyt adó döntés indokolásában megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes, mint örökösársak között a közjegyzői okiratba foglalt osztályos egyezség megkötésével (bár vélhetően fennállt a szándékuk egy teljes körű tartási, gondozási szerződés jövőbeni létrehozására) nem a Ptk. 586. § (1) bekezdésében szabályozott tartási szerződés, hanem a Ptk-ban nem nevesített atipikus kontraktus, gondozási szerződés jött létre. A kialakult bírósági gyakorlat szerint azonban a tartási szerződésre vonatkozó szabályok a gondozási szerződésre is irányadók, így amennyiben a felek közötti kapcsolat megromlott, a szerződés bíróság által történő módosításának nincs akadálya.

A feleknek az eljárás során tett nyilatkozataiból, illetve a tényállásban rögzített büntetőeljárások tényéből, s az arra okot adó eseményekből az elsőfokú bíróság egyértelműen megállapíthatónak találta, hogy a szerződést kötő felek kapcsolata olyan mértékben megromlott, hogy amiatt a gondozási szerződés természetbeni teljesítése a kötelezettektől nem várható el. Nem fogadta el az I. rendű alperesnek azt a védekezést, hogy anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé a felperes részére járadék fizetését. Ezzel kapcsolatosan megállapította, hogy az I. rendű alperes a Városi Bíróságnál 2007. június 25-én tartott tárgyaláson személyesen úgy nyilatkozott, miszerint napi 30 000 Ft jövedelme van. Mindezekre tekintettel megalapozottnak találta az I. rendű alperessel szemben a felperes gondozási szerződés életjáradéki szerződéssé történő átváltoztatása iránti igényét.

Ugyanakkor alaptalannak ítélte és ezért elutasította a II. rendű alperessel szembeni ugyanilyen tartalmú keresetet, tekintettel arra, hogy a közjegyzői okirattól megállapíthatóan az osztályos egyezségben kizárólag az I. rendű alperes vállalt ilyen jellegű kötelezettséget, a II. rendű alperes azonban ilyen kötelezettségvállalást nem tett. A

felek megállapodása szerint az I. rendű alperes által a felperesnek teljesítendő gondozási szolgáltatások - így ételmezési, mosási, takarítási, kerti munkák végzésének, valamint háztartási és higiéniai cikkek beszerzésének - egy éves költségét a perben kirendelt **dr. P. J.** igazságügyi szakértő elfogadott szakvéleménye alapján 600 564 Ft-ban állapította meg, amelyből levonásba helyezve - az ingatlan tulajdonosaként továbbra is az I. rendű alperest terhelő - kerti munkák végzésének a szakértő által 39 456 Ft-ban megállapított költségét, a különbözetként mutatkozó 561 108 Ft-ot tekintette járadékalapnak, amelynek 1/12 részével azonos összegben, azaz 46 759 Ft-ban állapította meg az I. rendű alperes által a felperesnek a kereset benyújtásának időpontjától, 2006.szeptember 15-től fizetendő járadék összegét, amelyből a 2006. szeptember 15-től az ítélethozatalig, 2010. október 13-ig eltelt időre járó lejárt összegű járadékként 2 291 191 Ft megfizetésére is kötelezte az I. rendű alperest, míg az ezt meghaladó felperesi keresetet elutasította.

Az ítélet ellen a felperes és az I. rendű alperes nyújtott be fellebbezést.

A felperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresetet elutasító rendelkezésének a megváltoztatását és annak kimondását kérte, hogy a közte és **néhai L. A.** között 1997. szeptember 22-én létrejött adásvételi szerződés érvénytelen, és ennek következtében **L. A.** és az I. rendű alperes között - 1999. augusztus 9-én kötött adásvételi szerződés is érvénytelen. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat annak vizsgálatánál, hogy az 1997. szeptember 22-i szerződéskötés időpontjában a szerződéskötési akarata fennállt vagy hiányzott. A fellebbezés szerint ugyanis - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - az ügyben beszerzett orvosszakértői vélemények és pszichológus szakértői vélemény, azzal együtt, hogy a felperes már 1996. és 1997. évben **dr. V. M.** pszichológus betegként rendszeres ideggondozói kezelésben részesült, - kellő alapot adnak arra a következtetésre, hogy ebben az időszakban a felperesnek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljes mértékben hiányzott. Ebből egyenesen következik, hogy az 1997. szeptember 22-i szerződés megkötésére vonatkozóan jogilag értékelhető szerződési akarata nem volt. Emiatt pedig az említett szerződés létre nem jöttét, vagy érvénytelenségét meg kell (kellett volna) állapítani.

Sérlemelte, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmének elbírálása érdekében nem vizsgálta, hogy mi volt az indoka az 1997. szeptember 22-i szerződést megkötő felek azon megállapodásának, amely szerint a birtokba adás csak 2 év múlva, 1999-ben történt volna meg. Ennek azért van jelentősége, mert azzal, hogy a vevő részére a birtokba adás elmaradt, az adásvételi szerződés nem ment teljesedésbe, ezáltal a vevő az I. rendű alperes részére a szerződés teljesítése előtt értékesítette a perbeli ingatlant. Mindezek pedig nyilvánvalóvá teszik, hogy a jogügylet célja az volt; az édesapjától a felperes által ajándékba kapott ingatlan az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonába kerüljön, azaz kiforgassák a felperest a vagyonából. Ez pedig megállapíthatóvá teszi, hogy a perbeli szerződések nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköznek.

Sérlemelte azt is, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy **L. A.** vagyontalanul halt meg, amiből okszerű következtetés vonható le, hogy a perbeli szerződéskötéseknél csak „stróman” volt.

Az ítélet hatályon kívül helyezése iránti fellebbezési kérelem indokaként a felperes arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság által lefolytatott szakértői bizonyítás hiányos, mivel a bíróság nem kereste meg (arra irányuló indítványa ellenére) a Ideggondozót a felperes pszichiátriai állapotával kapcsolatos anyagok beszerzése érdekében. Hiányos volt a bizonyítás azért is, mert nem teljesítette az elsőfokú bíróság az őt kezelő **dr. V. M.** ideggyógyász meghallgatása iránti bizonyítási indítványát annak tisztázása érdekében, hogy rendelkezett-e a felperes az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel az adásvételi szerződések megkötésével kapcsolatban, továbbá a perben elrendelt elme-orvosszakértői vizsgálatnak nem volt tárgya a felperes elme állapotára való véleménynyilvánítás.

Az I. rendű alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes keresetének teljes elutasítását kérte.

A fellebbezés indokolásában arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság téves jogi következtetések levonásával megalapozatlan, jogsértő döntést hozott azzal, hogy őt lejárt és jövőbeni járadék megfizetésére kötelezte a felperes javára. Hangsúlyozta, hogy „A hagyatéki eljárásról” szóló 6/1958. (VII. 4.) IM rendelet (a továbbiakban: He.) 53. §-ának (4) bekezdésében szabályozott, az örökösök között létrejött egyezség (osztályos egyezség) nem minősül élők közötti jogügyletnek, azzal csak a hagyatékhhoz tartozó vagyon sorsát lehet rendezni. Más, nem a hagyatékhhoz tartozó vagyon rendezésére az örökösök közötti osztályos egyezséget nem köthetnek. Az örökösök tartására ezáltal osztályos egyezségben szerződés nem köthető. A felperes és az I. rendű alperes mint örökösök között létrejött osztályos egyezség ezért élők közötti, nem a hagyatéki vagyontárgyak sorsát rendező jogügyletnek nem tekinthető. Az osztályos egyezségben egy élők közötti megállapodás jött létre, amely legfeljebb a felek szándéknyilatkozatának minősíthető. Mivel azonban a hagyatéki eljárást követően a felek között nem jött létre egy olyan ápolási, gondozási szerződés, amelyben pontosan megjelölésre kerültek volna a kötelezettek részéről nyújtandó szolgáltatások köre és értéke, a felperes ezzel kapcsolatos keresetét már ebből az okból el kellett volna utasítani. Tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor az örökösök között a hagyatéki tekintetében megkötött egyezségben rögzített megállapodást gondozási szerződésnek minősítve, azt életjáradéki szerződéssé alakította, s ez alapján az alperest járadékszolgáltatás és jövőbeni járadék megfizetésére kötelezte.

A fellebbezési ellenkérelmekben a felek a másik fél fellebbezésével érintett részében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a perbeli szerződések érvénytelenségének megállapítására vonatkozó kereseti kérelmek elutasításán kívüli elutasító rendelkezéseit.

A keresetnek részben helyt adó ítélet ellen előterjesztett felperesi és I. rendű alperesi fellebbezést sem találta alaposnak.

A felperes fellebbezése alapján az ítéltábla elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a módosított keresetében kért okokból a perbeli szerződések nem létező voltának, illetőleg érvénytelenségének megállapítása kérdésében a megalapozott döntéshez szükséges eljárási adatok rendelkezésre állnak-e, avagy további bizonyítás lefolytatása szükséges. Az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy a további bizonyítás indokolatlan, mivel az elsőfokú bíróság a kereset tárgyában a tényállást az elbíráláshoz szükséges és elégséges körben feltárta, s az elsőfokú eljárás adatait a Pp. 206. §-ában foglalt elveknek megfelelően értékelve megalapozott tényállást állapított meg, és abból okszerű következtetést vont le. Az ítéltábla mindenben osztotta az elsőfokú bíróság ezzel összefüggésben kifejtett jogi álláspontját és az ítélete indokolásában foglaltakat is, ezért csupán a felperes fellebbezésében hivatkozottak miatt emeli ki az alábbiakat:

Az 1997. szeptember 22-i adásvételi szerződés megkötésére irányuló felperesi akarat teljes hiányára hivatkozó az az elsődleges felperesi állítás, hogy a szerződési okiratot eladóként nem ő írta alá, az elsőfokú eljárás során kirendelt igazságügyi írásszakértőnek a felek által a fellebbezési eljárásban sem vitatott, ezért aggálytalannak elfogadható írásszakértői véleményére tekintettel nem nyert bizonyítást. Ezzel összefüggésben a felperes a fellebbezésében új tényre, vagy körülményre, illetőleg bizonyítékra nem hivatkozott.

A Ptk. 17. §-ának (1) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok fennállásának, azaz annak tisztázása érdekében, hogy az említett szerződéskötés időpontjában (1997. szeptember 22.) a felperes belátási képessége teljes mértékben hiányzott-e, az elsőfokú bíróság a perben szükséges és lehetséges bizonyítást lefolytatta. A felperesi fellebbezés érvelésével ellentétben helyesen járt el, amikor a felperesnek az őt kezelő **dr. V. M.** tanúkénti kihallgatása iránti bizonyítási indítványát az első fokú ítéletben közölt indokokkal - amelyekkel az ítéltábla teljes mértékig egyetértett - mellőzte. Arra vonatkozóan ugyanis, hogy a felperes az adott időszakban az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezett-e, abból lehet állást foglalni, hogy a vizsgált időszakban a felperes általános beszámítási képessége fennállt-e, az őt körülvevő világ, a hétköznapi élet dolgaiban el tudott-e igazodni önállóan, adekvát döntéseket képes volt-e hozni. Ezeknek a tisztázására pedig olyan szakértői vélemény, szakértői nyilatkozat vagy orvosi dokumentum lehetett alkalmas, amely a felperes kifejezetten ilyen szempontú vizsgálata alapján tett megállapításokat tartalmazza. A felperest kezelő orvos tanúvallomásából, az elsőfokú bíróság által leírt okokból az ítéltábla szerint sem volt várható a tényállás további felderítése. A perben rendelkezésre álló, a felperes vizsgálat alapján készült vagy reá vonatkozó orvosszakértői, illetve pszichológus szakértői véleményeket és egyéb iratokat pedig az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-a (1) bekezdése szerint megfelelően értékelte, az azokból levont ténybeli és jogi következtetéseivel az ítéltábla is egyetértett.

Az elsőfokú bíróság által az ítékezés alapjául elfogadott, a perben beszerzett **dr. M. K.** igazságügyi elme-orvosszakértő által készített azt a szakértői véleményt, amely alapján megállapíthatóan a szerződés megkötésének időpontjában a felperes belátási képessége pusztán korlátozott volt és nem hiányzott teljesen, a felperes fellebbezésében hivatkozottak nem cáfolták és nem is tették aggályossá. A rendelkezésre álló szakértői véleményekből valóban megállapítható, hogy a felperes személyes vizsgálatkor valamennyi esetben személyiségzavar tüneteit észlelték, ez azonban egyik esetben sem volt olyan mértékű, hogy belátási képessége hiányát okozná, miként azt az elsőfokú bíróság

helyesen rögzítette. Ebből pedig helyes következtetést vont le arra vonatkozóan, hogy a belátási képesség teljes hiánya szakértői bizonyítás alapján nem volt megállapítható. Osztotta az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak azt az okfejtését is, hogy a felperes házasságának felbontása tárgyában a..... Városi Bíróság előtt folyamatban volt perben - az 1997. szeptember 22-i szerződéskötés időpontjához legközelebb eső időpontokban - az 1997. június 26. és 1997. október 9-i tárgyalásokon, jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozatai szerint a felperes a házassági vagyonmérleg körében teljesen korrekt, adekvát nyilatkozatokat tett, ami megerősíti, hogy a felperes 1997. szeptember 22-i szerződéskötéskor fennálló belátási képességének a teljes hiányát a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem lehet megállapítani. Erre tekintettel, figyelembe véve azt a tényt is, hogy a felperest a szerződés megkötését követően nem helyezték cselekvőképességet kizáró - vagy akár korlátozó - gondokság alá, a felek között létrejött szerződés semmissége a Ptk. 17. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján nem volt megállapítható.

A szerződést - a felperesi fellebbezés hivatkozásával ellentétben - nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközés címén sem lehetett semmisnek tekinteni. A felperes részéről ugyanis fennállt a szerződés megkötésére irányuló ügyleti akarat, az a körülmény pedig, hogy a felperes utóbb bármilyen okból a szerződést magára nézve hátrányosnak tartotta, a szerződés nem tette nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközővé, mert az érvénytelenség okának a szerződéskötéskor kell fennállnia.

A felperes a fellebbezésében nem hozott fel az elsőfokú bíróság által el nem bíralt olyan új tényt vagy körülményt, amely indokoltá tenné az első fokú ítéletnek az általa kért megváltoztatását a perbeli szerződések érvénytelenségének megállapítása iránti keresetei megtámadási határidő elmulasztásával indokolt elutasítása miatt.

Alaptalanul támadta az elsőfokú bíróság ítéletét az őt a felperes javára marasztaló rendelkezése és indokolása miatt az alperesi fellebbezés is.

Abban osztotta az ítéletábra is az alperes álláspontját, hogy az osztályos egyezség öröklési jogcím, tartalmát tekintve nem minősül élők közötti jogügyletnek. A He. 53. § (4) bekezdése szerint ugyanis az osztályos egyezség az örökösöknek a törvényes vagy végrendeleten alapuló öröklés rendjétől eltérő olyan megállapodása, amelyben az örökösök az örökhagyó halálakor a rájuk szállt hagyaték megosztása tárgyában - a hagyaték megnyílt időpontjára visszaható hatállyal - rendelkeznek. Osztályos egyezséget pedig kizárólag örökösök köthetnek.

Tény, hogy a 3218/Kjő.289/2004. számon lajstromozott közjegyzői eljárásban a 2005. november 11-i hagyatéki tárgyaláson a felperes és I. rendű alperes mint törvényes örökösök osztályos egyezséget kötöttek, amikor megállapodtak; „félreteszik” a törvényes öröklési rendet és az örökhagyó rájuk szállt hagyatékának megosztása tárgyában eltérően rendelkeznek.

Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az örökösök egymással vagy akár az abban résztvevő örökösnek nem minősülő személlyel a hagyatéki eljárás során polgári jogi szerződésnek minősülő megállapodást kössenek.

A felperesnek és az I. rendű alperesnek, mint törvényes örökösöknek azt a közös előadását, miszerint az I. rendű alperes annak fejében vállalt kötelezettséget a felperes ápolására, gondozására, hogy az örökhagyó ingatlanait ő örökli, ennek érdekében a felek a törvényes öröklési rendet félreteszik és a hagyaték átadását az egymással kötött megállapodás alapján kérik, amely nyilatkozatok megtételét a hagyatéki tárgyalásról készült jegyzőkönyv, mint közokirat bizonyítja, a Ptk. 211. §-a (1) bekezdése szerinti szerződési ajánlatnak kell tekinteni. A Ptk. 213. § (1) bekezdésének abból a rendelkezéséből következően, hogy a szerződés a jelenlévők között abban az időpontban jön létre, amikor az ajánlatot elfogadják, a jelen esetben kétséget kizáróan megállapítható volt; azáltal, hogy a közjegyzőtől a megállapodásoknak megfelelően kérték a hagyaték átadását, a felperes és az I. rendű alperes között az ingatlan tulajdonrész fejében történő tartásra, gondozásra vonatkozó szerződés létrejött.

Helytállóan minősítette az elsőfokú bíróság a felek e szerződését annak tartalma szerinti szolgáltatások alapján a Ptk-ban nem nevesített, ezáltal atipikus gondozási, ápolási szerződésnek. Alaptalanul érvelt ezzel ellentétesen az I. rendű alperes fellebbezésében arra hivatkozva, hogy a felek sem ekkor, sem később nem kezdeményezték olyan szerződés megkötését, amelyben pontosan megjelölésre kerültek a kötelezettek részéről nyújtandó szolgáltatások köre és értéke és emiatt nyilatkozatuk legfeljebb szándéknyilatkozatnak tekinthető.

A bírósági gyakorlat szerint a gondozási szerződés megkötése nincs írásbeli alakhoz kötve, ezért ráutaló magatartással is megköthető (BDT 2009. 2113.) Az I. rendű alperesnek - a Városi Bíróságon 2006. november 15-i tárgyaláson - a felperes jelenlétében tett jegyzőkönyvbe foglalt és a felperes által nem kifogásolt de nem is cáfolt nyilatkozata szerint a felek megállapodásának időpontjában, 2005-ben a kórházból kikerült felperes ápolásra szorult, az I. rendű alperes és házastársa őt ténylegesen egy félévig ápolta.

Ugyanakkor a felperes a Városi Bíróságon 2006. november 15-én tartott tárgyaláson tett nyilatkozatában (3. P. 20.560/2006/5. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal) azt adta elő, hogy aszám alatti ingatlanban életvitelszerűen ő lakott, amit a jelen időszakra vonatkoztatva a másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozatában megerősített.

Mindezekből arra kell következtetni, hogy a felek valódi szerződési akarata olyan szerződés megkötésére irányult, amelyben az I. rendű alperesnek átengedett ingatlan tulajdoni hányadok ellenszolgáltatása a felperes betegségében való gondozása, és a lakhatásának az I. rendű alperes tulajdonában lévő szám alatti ingatlanban való biztosítása volt.

Alaptalannak találta az ítéletábra az alperesnek azt a fellebbezési hivatkozását is, amely szerint az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a gondozási szerződést életjáradéki szerződéssé alakította, és erre tekintettel az I. rendű alperest járadékszolgáltatás és jövőbeni járadék megfizetésére kötelezte. A gondozási szerződés ugyanis mint a Ptk-ban nem nevesített, de a gyakorlatban elterjedt atipikus szerződési forma számos vonatkozásban olyan fokú hasonlatosságot mutat a tartási szerződéssel, amely alapján a gondozási szerződésből eredő jogviták elbírálása során a Ptk. tartási szerződésre vonatkozó speciális rendelkezései, közöttük a szerződés megszűnésére és megszüntetésére vonatkozó szabályok megfelelően irányadók. Ennélfogva, ha a természetben való gondozás lehetetlenné válik, függetlenül attól, hogy az kinek a hibájából következett be, bármelyik fél kérheti a bíróságtól a szerződés végleges, vagy ha a természetbeni tartás lehetetlenné válása csak átmeneti, időleges átváltoztatását életjáradéki szerződéssé, ha pedig a

szerződés célja ilyen módon nem valósítható meg, a szerződés megszüntetését, miként arra az ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság is helyesen hivatkozott.

Osztotta az ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, hogy a jelen esetben a szerződés megkötését követően a felperes és az I. rendű alperes között a viszony olyan mértékben megromlott, amely alapján a felperes megalapozottan kérte a szerződés bíróság általi átalakítását életjáradékká.

A gondozás, ápolás értékének megállapítása érdekében az elsőfokú bíróság által beszerzett, **dr. P. J.** igazságügyi szakértő által készített szakértői vélemény megállapításait a felek sem az elsőfokú eljárás során, sem a fellebbezésükben nem vitatták. Nem talált indokot ezért az ítélőtábla a felperes javára ezzel egyező összegben megállapított havi járadék mértékének csökkentésére sem, figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes saját perbeli nyilatkozata szerint az nem tekinthető reá nézve rendkívül eltúlzottnak vagy méltánytalannak. Miután pedig 2006. szeptember 15-től 2010. október 13-ig terjedő időre fizetendő, lejárt járadék elsőfokú bíróság által megállapított összegét számítási hiba nem terheli, a leírtak alapján az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a felek által fellebbezett részében - a fenti indokbeli kiegészítéssel, de lényegében saját helyes indokai szerint - a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Pp. 253. §-ának (3) bekezdésének második mondata értelmében a fellebbezési kérelemhez kötöttség nem érvényesült az állam által előlegezett és meg nem térült költség megfizetése tekintetében. Ezért az ítélőtábla a felperes által igényelt (65 000 Ft) és a javára ténylegesen megítélt (46 759 Ft) életjáradék közötti különbségre tekintettel az I. rendű alperest a pervesztessége arányában kötelezte az állam által előlegezett szakértői költségeknek a bírósági gazdasági hivatal javára külön felhívásra történő megfizetésére.

Miután a felperes és az I. rendű alperes fellebbezése egyaránt eredménytelen volt, a másodfokú eljárásban ugyanabban az arányban lettek pernyertesek, illetőleg pervesztesek, mint az elsőfokú eljárás során. Tekintettel arra, hogy ügyvédi munkadíjból eredően a másodfokú eljárásban azonos költségeik merültek fel, az ítélőtábla az elsőfokú bírósággal azonosan, a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján úgy határozott, hogy mindegyik fél maga viseli a saját másodfokú perköltségét.

D e b r e c e n, 2011. június hó 9.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Riczu András s.k. előadó bíró, Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő